

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yhtiöveron hyvityksestä
annetun lain 9 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain täydennysveroa koskevia säännöksiä. Ehdotuksen mukaan täydennysveroa ei määrättäisi siltä osin kuin yhtiö jakaa ulkomailta verovuonna saamaansa Suomen verosta vapaata osinkoa edelleen ulkomaisille osakkailleen. Täydennysverovapaus koskisi osinkoja, jotka on maksettu vähintään

25 prosenttia suomalaisyhtiön pääomasta omistaville ulkomaisille yhteisöille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Esitys liittyy vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Sekä ulkomailta saadut että ulkomaille maksetut osingot ovat lähtökohtaisesti Suomessa veronalaista tuloa. Lainsäädäntöön sisältyy kuitenkin useita erityissäännöksiä näiden osinkojen verotuksesta. Verosopimusvaltioista suomalaisille yhtiöille maksettavat osingot ovat tavallisesti Suomen verosta vapaita, jos suomalaisyhtiö hallitsee vähintään 10:tä prosenttia osinkoa jakavan yhtiön äänivallasta. Verovapaus voi perustua joko verosopimuksessa olevaan määräykseen tai elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa, jäljempänä EVL, olevaan säännökseen.

Yhtiöveron hyvityksestä annetun lain, jäljempänä YHL, 7 §:ssä (1542/92) säädetään, että Suomessa verovapaasta osingosta vieraassa valtiossa suoritettu lähdevero luetaan Suomessa vertailuveroon mahdollista täydennysveroa laskettaessa.

Suomesta ulkomaille maksettaviin osinkoihin kohdistuu rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain 7 §:n (1544/92) mukaan 25 prosentin lähdevero. Suomen verosopimuksissa tätä veroprosenttia on

kuitenkin olennaisesti alennettu tai lähdevero on poistettu. Suomen nykyisenä verosopimuspoliittisena linjana on pyrkiä poistamaan osinkojen lähdeverotus kokonaan.

Mainituista erityissäännöksistä huolimatta Suomeen ja edelleen täältä ulkomaille maksettavat osingot ovat Suomessa verotuksen kohteena. Koska YHL 6 §:n mukaan yhtiön tuloveron vähimmäismäärä on yksi kolmasosa jaettavaksi päätetyn osingon määrästä, yhtiön on jakaessaan edelleen ulkomailta saatuja verovapaita osinkoja suoritettava täydennysveroa lain 9 §:n mukaisesti. Tämän taustana on yhtiöveron hyvitysjärjestelmän periaate, jonka mukaan suomalaisen yhtiön osinkona jakaman tulon on tultava Suomessa yhteen kertaan verotetuksi. Yhdenkertaisen verotuksen periaate koskee myös ulkomailta saatuja ja edelleen ulkomaille jaettuja osinkoja, joskin ulkomaisen lähdeveron lukeminen vertailuveroon edellä selostetulla tavalla merkitsee pientä poikkeamista tästä periaatteesta.

2. Lainsäädäntö muissa maissa

Ulkomailta saatujen ja edelleen ulkomaille

jaettavien osinkojen verotukseen vaikuttavat osinkojen verotus niitä saataessa, osingon edelleenjakamiseen liittyvä mahdollinen täydennysvero sekä viimekätiseen osingonsaajaan kohdistuva lähdevero.

Valtioissa, joissa ei sovelleta yhtiöveron hyvitysjärjestelmää, ei ole käytössä täydennysveroa. Esimerkiksi *Ruotsin*, *Tanskan* tai *Hollannin* kautta suorien investointien osingot voidaan monissa tapauksissa kierrättää ilman veroseuraamuksia.

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmää soveltavissa valtioissa on pääsääntönä samankaltainen yhdenkertaisen verotuksen turvaamisen lähtökohhta kuin Suomessa. Viime vuosina tästä periaatteesta on tehty poikkeuksia selvimmin juuri ulkomailta saatujen tulojen ulkomaille jakamista koskevin osin.

Saksassa yhtiöveron hyvitysjärjestelmää uudistettiin vuonna 1993 siten, että ulkomailta saatujen verovapaiden tulojen edelleenjakoon ei enää kohdistu täydennysveroa, mutta tällaiseen osinkoon ei liity myöskään yhtiöveron hyvitystä. Jos osingonsaaja ei muutenkaan saisi yhtiöveron hyvitystä, kuten ulkomaisten osingonsaajien osalta on laita, täydennysveron poistuminen jättää verotuksen Saksassa mahdollisen lähdeveron varaan.

Isossa-Britanniassa uudistettiin yhtiöveron hyvitysjärjestelmää vuonna 1993 muun muassa niin sanottuja kansainvälisiä pääkonttoriyhtiöitä koskevilla säännöksillä. Nämä koskevat sellaisia britannialaisia yhtiöitä, joissa on enintään viisi osakkeenomistajaa ja vähintään 80 prosentin ulkomaisomistus. Tällaiset yhtiöt voivat jakaa ulkomailta saadun tulon osinkona ilman etukäteisyhtiöveroa (advance corporation tax), mikä on vaikutuksiltaan rinnastettavissa täydennysverosta vapauttamiseen. Ulkomaille jaettavat osingot eivät *Isossa-Britanniassa* ole lähtökohtaisesti myöskään lähdeverotuksen kohteena. Ulkomailta saadut osingot eivät kuitenkaan ole verovapaita, vaan niihin sovelletaan niin sanottua epäsuoraa hyvitystä, jolloin osinkoihin voi kohdistua veroa myös *Isossa-Britanniassa*.

Ranskassa holdingyhtiöt, joiden varoista pääosa koostuu ulkomaisten tytä- tai osakkuusyhtiöiden osuuksista, voivat määrättyjen edellytysten täytyessä jakaa osingon edelleen ilman täydennysveroa (précompte). Osingonsaajat eivät tällöin ole oikeutettuja yhtiöveron hyvitykseen.

3. Nykytilan arviointi ja muutostarve

Yhdenkertaisen verotuksen periaatteella on yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä keskeinen sija. Kansainvälisten tulovirtojen yhteydessä tämän periaatteen vaikutukset voivat kuitenkin poiketa muista tilanteista. Ero on ennen muuta siinä, että kun yhdenkertaisella verotuksella tarkoitetaan yhdenkertaista verotusta Suomessa, tulo voi kaikkiaan tulla useampaan kertaan verotetuksi. Suomeen osinkona jaettava tulo on voinut tulla verotetuksi lähdevaltiossa ensin osinkoa jakavan yhtiön ja sen jälkeen suomalaisen osingonsaajan tulona, ja Suomen jälkeen tuloa voidaan vielä verottaa lopullisen osingonsaajan asuinvaltiossa.

Taloudellisella kahdenkertaisella tai vielä useampikertaisella verotuksella, johon Suomen nykyjärjestelmä osaltaan voi johtaa, saattaa olla vaikutuksia kansainvälisten yritysryhmien organisointiin. On tavallista, että konserneissa on esimerkiksi maantieteellisiin tai toimialoitaisiin jakoihin perustuvia alakonserneja. Kyse ei ole vain konsernien sisäisten holdingyhtiöiden sijoittumisesta, vaan myös muuten kansainvälisen yritysryhmän rakenteesta. Nykyyppinen verotus ei suosi järjestelyjä, joissa ulkomaisten konsernien ulkomaisia yksiköitä on Suomessa olevan konserniyhtiön omistuksessa.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Suomen kannalta ei ole eduksi, jos verotukselliset syyt estävät kansainvälisiä konserneja sijoittamasta alakonserniensa emoyhtiöitä Suomeen. Kun konsernin rakenteen muokkaamisessa veronäkökohdilla on usein suuri merkitys, osinkoja kiertää nykyisin Suomen kautta tuskin lainkaan. Näin ollen tällaisten osinkovirtojen verotuksen keventäminen ei juurikaan alentaisi verotuloja, ja verotuksellisten esteiden poistaminen voisi myös tuoda Suomeen sellaisia uusia investointeja, jotka välillisesti lisäisivät verotulojen määrää.

On pidetty laajasti toivottavana, että Suomessa voisi erityisesti Venäjälle ja Baltian maihin länsimaista tehtävien investointien yhteydessä olla eräänlainen tukikohdan asema. Tällaiseen asetelmaan voisi luontevasti kuulua, että kansainvälisellä konsernilla olisi Suomessa

yhtiö, joka omistaisi mainituissa valtioissa olevat tytäryhtiöt. Osinkojen kauttakulkuun liittyvät verokustannukset heikentävät kuitenkin tässä Suomen kilpailuasemaa esimerkiksi Ruotsiin verrattuna. Venäjältä saatavien osinkojen edelleenjakoon ei täydennysvero-ongelmaa nykyisin liity, koska osingot ovat Suomessa veronalaista tuloa. Tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettavassa hallituksen esityksessä laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan kuitenkin Venäjältä saatavien suorien sijoitusten osinkojen vapauttamista Suomen verosta.

Esityksessä ehdotetaan, että täydennysvero poistetaan määräytyä edellytyksin tilanteissa, joissa suomalaisyhtiön ulkomailta saamaa osinkoa jaetaan edelleen yhtiön ulkomaisille osakkeenomistajille. Täydennysvero poistettaisiin edellytykset täyttäviltä osingoilta kokonaan. Jos täydennysvero poistettaisiin vain osittain, tavoiteltavien vaikutusten toteutuminen olisi kyseenalaista, koska yritysten käyttöön jäisi monia Suomea verotuksellisesti edullisempia vaihtoehtoja. Täydennysveron poistamisen kokonaan ei voida myöskään arvioida olevan fiskaalinen rasitus. Tämä olisi myös yksinkertaisempi ratkaisu kuin veron osittainen poistaminen.

Täydennysveron poistaminen koskisi vain suorille sijoituksille maksettavia osinkoja. Veroodun ulottaminen niin sanottujen portfolio-sijoitusten osinkoihin ei vaikuttaisi yritysten sijoittumis päätöksiksi samalla tavoin kuin suorien sijoitusten osinkojen kohtelu. Suomen verotuksellinen kilpailukyky ei ole nykyiselläänkään portfoliosijoittajan näkökulmasta huono. Täydennysveron pienentäminen portfoliosijoituksille maksettavien osinkojen perusteella merkitsi lähinnä yleisluonteista veroetua niille yhtiöille, joiden osakkeista suuri osuus on ulkomaisilla sijoittajilla. Ei ole riittäviä perusteita sille, että tällaisia yhtiöitä verotettaisiin lievemmin kuin yhtiöitä, joiden omistusrakenne on toinen.

Suoran sijoituksen rajana pidettäisiin 25 prosentin osuutta osinkoa jakavan yhtiön pääomasta. Ehdotettava 25 prosentin osuus vastaa taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) malliverosopimuksen ja myös useiden Suomen verosopimusten rajanvetoa suorien sijoitusten ja portfoliosijoitusten välillä. Myös Euroopan yhteisön neuvoston direktiivissä eri jäsenvaltioista oleviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä

(90/435/ETY) käytetään suoran sijoituksen rajana 25 prosentin omistusosuutta. Koska täydennysverovapaudesta koituu kunkin osakkaan hyväksi vain omistusosuutta vastaava osuus, sijoituksia 25:tä prosenttia pienempiin osuuksiin suomalaisyhtiöissä ei voida tehokkaasti edistää täydennysverolievennyksin.

Ehdotus koskisi vain verovuonna saatujen osinkojen edelleenjakamista. Järjestelmä, joka mahdollistaisi täydennysverottoman edelleenjaon vuosienkin kuluttua osingon saamisesta, muodostuisi käytännössä liian monimutkaiseksi. Tällaiseen järjestelmään olisi sisällytettävä raskaasti sovellettava menettely omistumusten huomioon ottamiseksi, jottei syntyisi kannustimia siirtää ulkomaisia osinkoja saaneita yhtiöitä ulkomaiseen omistukseen ennen osinkojen edelleenjakoa.

Myös muutoin mahdollisuus täydennysverottomaan osingonjakoon voisi kannustaa suomalaisia omistajia siirtämään suomalaisyhtiöiden osakkeita ulkomaille perustettavien holdingyhtiöiden omistukseen. Koska se ei vastaisi ehdotuksen tarkoitusta, täydennysverovapaus ei koskisi osinkoja, jotka on jaettu Suomessa asuvien määräämisvallassa oleville ulkomaisille yhteisöille.

5. Esityksen vaikutukset

Ehdotuksen tarkoituksena on poistaa verotuksellisia esteitä kansainvälisten yritysryhmien yksiköiden sijoittumiselta Suomeen. Koska verotekijöillä on usein olennainen merkitys kansainvälisten yritysryhmien rakenteen muovaamisessa, Suomen kautta ei nykyisin juuri kierrä suorien investointien osinkoja. Näin ollen uudistus ei käytännössä vähentäisi veronsaajien tuloja, vaikka esitys merkitsee verotuksen lieventämistä. Parantaessaan Suomen kilpailukykyä kansainvälisten yritysryhmien yksiköiden sijoituspaikkana uudistus vaikuttaisi osaltaan taloudellista toimintaa Suomessa edistävään suuntaan.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen.

6. Asian valmistelu

Esitys perustuu valtiovarainministeriön 28 päivänä tammikuuta 1994 asettaman kansainvälisen verotuksen uudistamistyöryhmän väliraporttiin (VM 1994:13).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

9 §. Pykälään ehdotettavan uuden 2 momentin mukaan täydennysveroa ei määrättyissä tapauksissa määrättäisi siltä osin kuin jaettavaksi päätetty osinko ei ylitä Suomen verosta vapaiden ulkomailta saatujen osinkojen määrää. Ehdotettava muutos koskee vain tilannetta, jossa täydennysvero tulisi muutoin määrättäväksi. Uuden 2 momentin soveltamisedellytyksiä tarkasteltaisiin vaiheessa, jolloin yhtiön vertailuvero on selvitetty ja mahdolliset veroylijäämät otettu huomioon. Lainkohtaa sovellettaessa otettaisiin saatuina osinkoina huomioon vain sinä verovuonna saadut osingot, jolta täydennysvero määrättäisiin.

Ulkomailta saaduilla Suomen verosta vapailta osingoilla tarkoitettaisiin samoin kuin lain 7 §:ssä sekä verosopimuksen että sisäisen lainsäädännön, nykyisin EVL:n 61 a §:n, nojalla verosta vapaita osinkoja. Verosta vapaaseen osinkoon luettaisiin vain vieraassa valtiossa suoritettun lähdeveron tai muun veron jälkeen jäävä määrä.

Täydennysverovapaus koskisi jaettua osinkoa siltä osin kuin osinko ei ylitä saatujen Suomen veroista vapaiden osinkojen määrää. Se, että yhtiön osingonjako ylittäisi saatujen osinkojen määrän, ei estäisi 2 momentin soveltamista, mutta täydennysverovapaus koskisi vain saatujen osinkojen määrää vastaavaa osuutta jaettavaksi päätetystä osingosta.

Täydennysverovapaus koskisi vain sellaiselle ulkomaiselle osingonsaajalle maksettua osinkoa, joka on omistanut vähintään 25 prosenttia osinkoa jakavan yhtiön pääomasta sen verovuoden päättyessä, jolta osinko jaetaan. Ratkaisevaa olisi siten osuus pääomasta, eikä esimerkiksi äänivaltaosuudella olisi vaikutusta. Vaaditun 25 prosentin rajan täyttymistä tarkasteltaisiin osingonsaajakohtaisesti. Esimerkiksi samaan konserniin kuuluvista osakkaista etu koskisi vain sellaisille osingonsaajille maksettuja osinkoja, jotka yksinään täyttävät mainitun edellytyksen. Huomioon otettaisiin vain välitön omistus. Täydennysverovapaus ei koskisi osinkoa, jonka saajalla on verosopimusperusteinen oikeus yhtiöveron hyvityksen saamiseen Suomesta. Osinkoa ei voitaisi jakaa täydennysverotta myöskään yhteisölle, joka on Suomessa asuvien välittömässä tai välillisessä määräämisvallassa. Määräämisvallalla tarkoitettaisiin sa-

maa kuin hallituksen esityksessä laiksi ulkomaisten välyhteisöjen osakkaiden verotuksesta. Täydennysveron yhteydessä määräämisvallan käsite koskisi kuitenkin kaikissa vieraissa valtioissa asuvia yhteisöjä.

Jos säännöksessä tarkoitettut ulkomaiset osingonsaajat omistaisivat vain osan yhtiön pääomasta, täydennysverovapaus koskisi vain tätä omistusosuutta vastaavaa osuutta jaettavaksi päätetystä osingosta. Niinpä jos yhtiö, jonka yleisesti verovelvollinen ja rajoitetusti verovelvollinen omistavat puoliksi, on saanut osinkoa 100 yksikköä ja jakaa 50 yksikköä, osingonjaosta olisi täydennysverosta vapaata 25 yksikköä. Siinäkin tapauksessa, että osingonjako ylittää saatujen osinkojen määrän, saaduista osingoista voitaisiin jakaa täydennysverotta vain suhteellinen osuus, joka vastaa edellytykset täyttävien ulkomaisten osingonsaajien osuutta jaettavaksi päätetyn osingon määrästä.

Ehdotettavien säännösten soveltamista kuvaa seuraava *esimerkki*: Oy, jonka osakkeista ulkomainen yhteisö A omistaa 35 prosenttia ja ulkomainen yhteisö B 25 prosenttia, on saanut verovapaata osinkoa ulkomailta 100 markkaa ja muuta tuloa 100 markkaa. Veroylijäämiä ei ole, yhtiön vertailuvero on 25 markkaa ja se jakaa osinkoa 150 markkaa.

Koska jaettavaksi päätetystä osingosta ulkomaisten osakkaiden suhteellinen osuus on 60 prosenttia, vieraasta valtiosta saadusta 100 markan osingosta voidaan 60 markkaa jakaa täydennysverotta. Näin ollen täydennysverovelvollisuuden määrääväksi osingonjaoksi luetaan 150 markkaa — 60 markkaa = 90 markkaa. Tuloveron vähimmäismäärä on 1/3 90 markasta eli 30 markkaa. Kun vertailuvero on 25 markkaa, täydennysveroa on suoritettava 5 markkaa.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään yhtiöveron hyvityksestä 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1232/88) 9 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1542/92), uusi 2 momentti seuraavasti:

9 §

Täydennysveroa ei määrätä siltä osin kuin:

1) verovuodelta jaettavaksi päätetyn osingon määrä ei ylitä yhtiön verovuonna vieraasta valtiosta saamien Suomen verosta vapautettujen osinkojen määrää, johon ei lueta vieraassa valtiossa osingosta suoritettua veroa, ja

2) osingonsaaja on rajoitetusti verovelvollinen yhteisö, jolla ei ole oikeutta yhtiöveron hyvitykseen ja joka on 1 kohdassa tarkoitetun verovuoden päättyessä välittömästi omistanut vähintään 25 prosenttia osinkoa jakavan yh-

tiön pääomasta; tässä kohdassa tarkoitettuna osingonsaajana ei pidetä yhteisöä, joka on Suomessa asuvien välittömässä tai välillisessä määräämisvallassa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Lakia sovelletaan vieraasta valtiosta 1 päivänä tammikuuta 1995 ja sen jälkeen saatuihin osinkoihin.

Helsingissä 6 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

Laki

yhtiöveron hyvityksestä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään yhtiöveron hyvityksestä 29 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1232/88) 9 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetussa laissa (1542/92), uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Täydennysveroa ei määrätä siltä osin kuin:

1) verovuodelta jaettavaksi päätetyn osingon määrä ei ylitä yhtiön verovuonna vieraasta valtiosta saamien Suomen verosta vapautettujen osinkojen määrää, johon ei lueta vieraassa valtiossa osingosta suoritettua veroa, ja

2) osingonsaaja on rajoitetusti verovelvollinen yhteisö, jolla ei ole oikeutta yhtiöveron hyvitykseen ja joka on 1 kohdassa tarkoitetun verovuoden päättyessä välittömästi omistanut vähintään 25 prosenttia osinkoa jakavan yhtiön pääomasta; tässä kohdassa tarkoitettuna osingonsaajana ei pidetä yhteisöä, joka on Suomessa asuvien välittömässä tai välillisessä määräämisvallassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1995 toimitettavassa verotuksessa. Lakia sovelletaan vieraasta valtiosta 1 päivänä tammi-kuuta 1995 ja sen jälkeen saatuihin osinkoihin.